

Zprávy, informace, oznámení

Děkan Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci vyhláší

konkurz

pro zájemce o **doktorský studijní program v oboru kinantropologie** (prezenční forma studia).

Zaměření studia:

- antropomotorika;
- biomechanika;
- didaktika TV a sportu;
- filozofie a sociologie tělesné kultury;
- fyziologie zátěže;
- funkční antropologie;
- aplikované pohybové aktivity;
- senzomotorika a patokineziologie.

Prezenční forma studia v DSP trvá zpravidla tři roky, studentům je po dobu tří let poskytováno stipendium. Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce.

Termín odevzdání přihlášek: 15. 5. 2000.

Termín konání přijímacích zkoušek: 21. 6. 2000.

Informace o studiu a tiskopis přihlášky získáte na Oddělení pro vědu, výzkum a zahraniční styky FTK UP, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, tel.: 068 5412173, fax: 068 6412899.

-ftk-

Upozornění Ústřední knihovny UP

Ústřední knihovna UP upozorňuje, že firma *Starman Bohemia* nabízí 15% slevu na nákup zahraničních knih z grantů v průběhu celého měsíce dubna 2000. Při objednávání knih je nutno uvést číslo grantu (sleva se netýká vnitřních grantů).

Adresa firmy: *Starman Bohemia*, Konviktská 24, 110 00 Praha 1, tel: (02) 242 396 84 fax: (02) 242 319 33, e-mail: prague@starman.bohemia.net.

-kup-

Jen několik řádků

Selekce oborů

Prorektor doc. R. Horák považuje za hlavní úkol vědeckých rad určit „*ve kterých oborech jsme jedineční, v čem spočívá náš mezinárodní kredit a tuto jedinečnost maximálně podporovat a rozvíjet, stanovit priority...*“ (viz *Žurnál UP* č. 18, str. 2).

Dnes můžeme konstatovat splnění první části: byly formulovány výzkumné záměry (*Žurnál UP* č. 19, str. 3) a předloženy návrhy na zřízení Výzkumných center na UP (*Žurnál UP* č. 22, str. 1, č. 23, str. 2). Nyní je tedy už jasné, které obory byly vybrány a těší se jedinečnému postavení, jsou nosnými sloupy UP a vytvořejí její mezinárodní kredit z pohledu vedení fakult a univerzity. Otázkou ovšem zůstává, jak pozici těchto oborů zhodnotí vládní orgán. Vyhoví také externímu posuzovateli a kritériím v zemích Evropské unie?

Vědecká rada UP diskutovala o vědeckých a výzkumných prioritách z vlastní iniciativy již v roce 1991 a 1992. Tehdy však nebyla vůle vybrat, určit a podporovat jedinečná, vědecky vysoce produktivní pracoviště z obavy, že by na to ostatní doplatili. Teď je tomu zcela jinak. Iniciativa vyšla od ministerstva, je provázena nabídkou účelové finanční dotace a na UP vyvolala odezvu vskutku nevídanou. Kurýř odvezl z UP do Prahy na ministerstvo osm projektů Výzkumných center.

Poučení: *chceš-li na univerzitě něco změnit, nabídni peníze.*

M. Hejtmánek

Africké dny na UP

Ve dnech 27. a 28. 4. 2000 pořádá Sekce nederlandistiky Katedry germanistiky a nederlandistiky FF UP setkání nazvané *Africké dny*, které je doprovodnou akcí Divadelní Flory 2000. V aule FF UP (Křížkovského 10) jej ve čtvrtek 27. 4. v 16 hodin zahájí dr. M. Venterová, kulturní atašé Velvyslanectví Jihoafrické republiky v ČR. Poté bude následovat diskuse, v níž budou specialisté z oboru afrikanistiky odpovídat na dotazy studentů. Této diskuse se zúčastní L. Barnardová, M.A. (FF UP), PhDr. V. Fiala (FF UP), PhDr. I. Gilbertová (FF

Masarykovy univerzity v Brně), PhDr. Hnízdo (Vysoká škola ekonomická Praha), PhDr. O. Hullec (Orientální ústav AV ČR) a prof. P. Skalník (FF Univerzity Karlovy v Praze). V 17 hodin pak předá jihoafrický chargé d'affaires dr. S. Rascher ceny vítězům soutěže *Jižní Afrika – země kontrastů* (viz *Žurnál UP*, č. 25, s. 2).

V pátek 28. 4. proběhne na FF UP (Křížkovského 12, místnost 219 – trámový sál) uzavřená panelová diskuse (kulatý stůl), v níž budou zmínění odborníci hovořit o perspektivách rozvoje afrikanistiky v České republice, kde lze v současné době studovat tento obor na FF UK (sociologicko-antropologicky orientované studium a vedlejší předmět v rámci studia nederlandistiky), na Katedře germanistiky a nederlandistiky FF UP (afrikanština – literatura a jazyk) a na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP (obor English African Literature). Obě olomoucké katedry přitom připravují nový studijní obor Southern African Culture (viz *Žurnál UP*, č. 23/2000, s. 5).

Drs. W. Engelbrecht,
vedoucí sekce nederlandistiky FF UP

Prague Internet World 2000

Pod tímto názvem proběhne ve dnech 18. – 20. 4. ve Veletržním paláci v Praze třetí ročník mezinárodní konference a výstavy o internetu, která bude rozdělena do devíti tematických sekcí (právo a veřejná správa; obsah a marketing; podnikání a internet; moderní komunikace; finance a financování; služby a produkty; školství a zábava; zdravotnictví; technologie). Kompletní program konference naleznete na adrese <http://www.internetworld.cz/piw2000/program/index.htm>, přihlášku online na adrese <http://www.internetworld.cz/akce/index-50505.htm>.

-red-

Pozvánka na konferenci

Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta Technické univerzity v Liberci pořádá ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR, Českým normalizačním institutem a Syndikátem novinářů ČR odbornou konferenci pod názvem *Termina III. Jednání v plénu a ve třech sekcích na téma Terminologické systémy a odborná komunikace před vstupem ČR do Evropské unie a Prolínání odborného a publicistického stylu* proběhne ve dnech od 30. 5. do 1. 6. v Liberci. Organizátoři chystají také výdání sborníku příspěvků a těší se na hojnou účast.

Přihlášku s uvedením jména, příjmení, titulu, adresy pracoviště a spojení (telefon, fax, e-mail), s udáním požadavku na noleh a upřesněním formy vystoupení je možno zaslat do 20. 4. 2000 na kontaktní adresu: Technická univerzita, KČL, Sokolská tř. 8, 461 17 Liberec, fax: 048-510 8223, tel.: 048-535 4241-43, e-mail: milan.zemlicka@vslib.cz.

Přihláščeným zájemcům bude odeslána definitivní pozvánka s podrobnými informacemi začátkem května t. r.

-miž-

Pozvánka na přednášky z dějin lékařství

Sekce pro dějiny lékařství Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci pořádá pod záštitou Spolku lékařů Olomouc a děkana LF UP 28. 4. pracovní schůzi. Přednášky MUDr. K. Marešové (Oční klinika LF UP) – *Internista prof. R. Vanýšek – život a dílo (z pohledu právníčky)* a prof. Z. Fejřara, DrSc., (IKEM Praha) – *Z historie české a československé kardiologie – zaznějí v klubovně Vlastivědného muzea Olomouc (nám. Republiky 5) od 15 hod. Koordínátorem programu je prof. Z. Kojecký, DrSc.*

-red-

Prázdninové sjíždění Dunaje

Elektrotechnická fakulta Slovenské technické univerzity v Bratislavě každoročně pořádá sjíždění malého Dunaje. Jeho letošní termíny jsou 6. – 12. 7., 24. – 30. 7., 12. – 18. 8.

V ceně 1000 Sk je zahrnuta loď – kanoe (2–3 místná), autobusová přeprava z Bratislavy k Dunaji a zpět, podle potřeby stan, karimatky, vařič a pojištění. Účastníci z České republiky potřebují zdravotní pojištění do zahraničí. Denní etapa činí cca 20–25 km, voda teče pomalu. Stanovat se bude v táborech s bufety a restauracemi, pivo je zde laciné.

Přihlásit se můžete co nejdříve na tel. č. 068/585 41 86 – sekretariát ORL kliniky LF UP a FN Olomouc.

-red-

Nemocnice na kraji města Olomouce

Rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., děkan LF UP doc. Č. Číhalík, CSc., ředitel Fakultní nemocnice v Olomouci doc. V. Rýznar, CSc., a přednosta ORL kliniky LF UP a FNO prof. J. Klačanský, CSc., zvou na setkání s herci Ladislavem Chudíkem a Mariánem Labudou, které se uskuteční ve čtvrtek 27. 4. 2000 ve 14 hod. ve velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP. Tématem neformálních rozhovorů spojených s volnou diskusí bude *Medicína v umění a umění v medicíně (Co má medicína a umění společného a jak se tyto dvě oblasti lidského života prolínají)*.

-ori-

Veselé kolování

Fakulta tělesné kultury – Akademik centrum – sekce pohybových aktivit pořádá *Veselé kolování* pro děti od 6 do 16 let – cykloturistické vyjížďky do okolí Olomouce, Litovelského Pomoraví apod.

Kdy: soboty květen, červen

Program: organizované vyjížďky na kole za přírodou s instruktory FTK UP (soutěže, hry, hrátky na kole, závod o ceny).

Cena: 150 Kč/den, sleva pro sourozence 10 %.

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyroubalová, FTK UP, tř. Míru 115, tel. 068/563 6452, 542 3091, 563 6451, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz.

-ftk-

Zprávy, informace, oznámení**Ekologické dny Olomouc 2000**

Ústředním mottem letošních *Ekologických dnů Olomouc* (EDO), které proběhnou ve dnech 15. 4. až 2. 5., je vize *Společné porady o našem světě a jeho budoucnosti*. Rozsáhlý a bohatý program, který podpořily Úřad města Olomouce, Ministerstvo životního prostředí ČR, Profit Olomouc a Dopravní podnik Olomouc připravilo Středisko ekologické výchovy Sluňákov Úřadu města Olomouce a Sluňákov – sdružení pro ekologickou výchovu Olomouc ve spolupráci s dalšími olomouckými organizacemi a institucemi (Centrum interdisciplinárních studií UP, Hnutí DUHA, Divadlo hudby, Hnutí Brontosaurus, ČSOP Upolín aj.). V rámci připravovaného programu proběhne např. několikadenní konference *Směrování k udržitelnému rozvoji*, kterou připravila Společnost pro trvale udržitelný život a v jejímž průběhu budou v jednotlivých diskusích besedovat H. Librová, M. Huba, M. Bursík, Z. Štěpánek aj.); do auly FF UP se v rámci letošních EDO tentokrát přesune natáčení pořadu České televize *Na hraně* k aktuálním problémům život-

ního prostředí očima mladé generace. V Divadle hudby proběhne několik zajímavých seminářů s hosty: *...a odhalíme svět (o vědě)* s J. Zrzavým, J. Fialou, J. Zlatušskou aj.; *...a budeme hledat (o víře)* se S. Komárkem, O. I. Štampachem, J. Šabatou aj.; *...a budeme svobodní (o svobodě člověka v době globalizace)* s J. Gogolou jr., J. Kellerem, A. Kosíkem aj. V aule Přírodovědecké fakulty se uskuteční dvě besedy na téma *Vrátí se vratné láhve a Temelínské pochybnosti*.

Součástí letošních EDO bude tradiční Ekojarmark, koncerty, divadelní představení, performance a výstavy, chybět nebude ani cyklistický a pěší výlet, ekologicko-výchovné programy, hry a soutěže pro děti, Den Země v ZOO na Svätém Kopečku a filmové produkce (kino Lípa a Metropol).

Vzhledem k rozsahu letošní akce očekávají organizátoři programové změny; aktuální informace proto hledejte na teletextu ČT 1 (ekologie) a na www.olomoucko.cz.

-mav-

Stručně

V pondělí 10. 4. se v Galerii Výpad uskutečnila **vernisáž výstavy studentů** 5. ročníku Katedry výtvarné výchovy PdF UP pod názvem *Dvanáct*.

* * *

Na téma **Odpovědnost spisovatelů** přednášel 13. 4. v aule Filozofické fakulty UP americký spisovatel a účastník Festivalu spisovatelů v Praze Robert Stone.

* * *

V souvislosti s 250. výročí narození významného polského osvícence H. Kołłątaja přednášel ve dnech 11. a 12. 4. na FF UP významný polský literární vědec **prof. P. Žbikowski**.

* * *

Ve Velkých Losinách se ve dnech 14. a 15. 4. uskutečnilo sympozium **Radiologie hrudníku**, které uspořádala Radiologická klinika LF UP.

-red-

K problematice drog

V prostorách Právnické fakulty UP (rotunda) proběhne 20. 4. seminář s názvem *Drogová problematika v ČR*, který za podpory Děkanátu PF UP připravuje olomoucké sdružení budoucích právníků *Elsa*. Svou účast na semináři přislíbili odborníci z řad orgánů činných v trestním řízení, občanských sdružení, meziresortní protidrogové komise vlády, lékaři aj. Začátek semináře je plánován na 9.30 hod.

-hok-

Pro milovníky golfu

Pro příznivce golfu a hlavně Roland Golf Clubu SK UP Olomouc byla na 13. 4. připravena první hromadná schůzka před Sportovní halou SK UP Olomouc. Cílem schůzky bylo podat informace ohledně podmínek fungování golfového klubu a zvolit členy výkonného výboru GC. Na schůzce byl dále prezentován projekt a plány rozvoje GC do budoucna.

-red-

Letní tábory

Fakulta tělesné kultury UP – Akademik centrum – Sekce pohybových aktivit pořádá letní tábory pro děti od 6 do 14 let nazvané *Z pekla štěstí*.

Termíny: 1. 7. – 12. 7. 2000,
24. 7. – 4. 8. 2000.

Místo: hotel Myslivna – Klepáčov (Jeseníky).

Cena: 3 340 Kč (ubytování, strava, sauna, bazén, program, ceny pro děti, doprava, materiál ap.).

Program: pohádkové hry a soutěže, malování, zpívání, dobrodružné výpravy, táboračky, noční hra, koupání, tanec, karneval.

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyrubalová, FTK UP, tř. Míru 115, Olomouc, tel. 068/563 64 52, 563 64 51, fax: 542 30 91, E-mail: vyrubal@ftknw.upol.cz.

-ftk-

Volná místa na kolejích

SKM UP nabízí volná místa na kolejích. Zájemci včetně studentů bez nároku na koleje se mohou hlásit u referentek jednotlivých kolejí: Šmeralova kolej – tel. 563 80 26, kolej J. L. Fischera – tel. 563 80 25, kolej E. Rošického – tel. 522 94 02. Informace poskytuje rovněž ubytovací kancelář SKM – tel. 522 60 57.

-skm-

Divadelní Flora 2000 také na nádvoří Zbrojnice

Ve dnech 28. 4. až 2. 5. proběhne v Olomouci festival Divadelní Flora 2000, jehož pořadatelem je společně se svým hlavním partnerem – Českým Telecomem – Moravské divadlo Olomouc. Záštitu nad festivalem převzali ministr kultury ČR P. Dostál a olomoucký primátor ing. M. Tesařík.

Motto 4. ročníku nesoutěžní divadelní přehlídky zní *Katarze lidského příběhu na konci tisíciletí*. Svou produkci nabídnou v pěti festivalových dnech vedle pořadatelského MDO špičkové soubory nejen z České republiky (*Studio Ypsilon, Divadlo Komedie, Klíperovo divadlo Hradec Králové*, pražský divadelní spolek *Kašpar*), ale i ze zahraničí: nitranské *Teatro Tatro*, studenti bratislavské VŠMU či divadelní společnost *alca* z italské Boloně.

Vstupenky na jednotlivá představení Divadelní Flory 2000 je možné objednat na tel. 068/522 35 33.

Tři divadelní představení letošního ročníku Divadelní Flory se uskuteční také na nádvoří Zbrojnice (Informační centrum UP, Biskupské nám. 1), a sice:

Letní sportovní kurzy

Jednodenní vodácké zájezdy: 25. 4., 17. 5., 18. 5. 2000. Přihlášky a informace u vyučujících kanoistky Mgr. Rozsypala a PhDr. Havlíka.

Kurz cykloturistiky – Jeseníky: 5. – 10. 6. 2000. Cena 1 200 Kč (zahrnuje poplatek za ubytování, doprovodné vozidlo aj.), vedoucí kurzu PaedDr. J. Vaculík, CSc. (pro 25 osob).

Kurz vodní turistiky: 26. 6. – 3. 7. 2000. Cena 1400 Kč (zahrnuje poplatek za kemp, dopravu, vstupné do objektů), vedoucí kurzu Mgr. Rozsypal (pro 35 osob).

Kurz vysokohorské turistiky – Vysoké a Nízké Tatry, Roháče, Slovenský ráj: 27. 6. – 4. 7. 2000. Cena 1 400 Kč (zahrnuje poplatek za kempy, dopravu, vstupné do objektů), vedoucí kurzu RNDr. Kostihová (pro 25 osob).

Všestranný kurz – Pastviny: 29. 6. – 6. 7. 2000. Cena 1 300 Kč (zahrnuje poplatek za dopravu, ubytování ve stanech), vedoucí kurzu PhDr. A. Orlová. Kurz je uspořádán pro studenty 1. ročníku PF a také studenty z UP (pro 80 osob).

Kurz vodní turistiky: 17. – 24. 8. 2000. Cena 1 100 Kč (zahrnuje poplatek za kemp, dopra-

– v sobotu 29. 4. ve 21.30 hod. uvede VŠMU Bratislava inscenaci J. Šulíka *Sen noci svatojánské* W. Shakespeara, která se stala nejúspěšnějším představením Festivalu Slovenského divadla v Praze a byla oceněna v loňském roce prestižními „doskami“ (slovenská obdoba českých Thálií) v kategorii „objav sezóny“;

– v neděli 30. 4. ve 21.30 uvede Moravské divadlo Olomouc představení *Přijď království tvé* (inscenace M. Taranta výsostně divadelními prostředky exponuje zásadní otázky víry a smyslu lidské existence);

– v pondělí 1. 5. ve 21. 30 hod. uvede Moravské divadlo Olomouc svěží komediální kus W. Shakespeara *Dva kavalíři z Verony*, jenž se stal jedním z nejnávštěvovanějších titulů MDO posledních let (v nastudování uměleckého šéfa olomoucké činohry P. Gábora).

Vstupenky na jednotlivá představení na nádvoří Zbrojnice jsou v ceně 40 Kč a je možno si je zakoupit také v univerzitní prodejně skript (Zbrojnice, Biskupské nám. 1).

-red-

vu, vstupné do objektů), vedoucí kurzu Mgr. Rozsypal (pro 35 osob).

Kurz jízdy na koni – Staré Město: 18. – 21. 9. 2000. Cena 1 260 Kč (zahrnuje poplatek za ubytování a pronájem koní), vedoucí kurzu Mgr. Rozsypal (pro 20 osob).

Přihlášky na kurzy kromě jednodenních vodáckých zájezdů přijímá od 3. 4. do 28. 4. Z. Vodrážková, AC FTK UP, tř. Míru 115, Olomouc-Neředín, nová budova, 3. podlaží, dveře č. 329, kde si zájemci vyzvednou složenku a podrobné informace. Složenku je nutné zaplatit do 10. 5. 2000. Nejpозději do 19. 5. je třeba odevzdat kopii ústřížku o zaplacení sekretářce Z. Vodrážkové; současně obdržíte pozvánku s podrobnými informacemi. **Do seznamu účastníků kurzu budete zařazeni až po předložení ústřížku o zaplacení na sekretariátě.**

Těšíme se na vás! Neváhejte a přijďte si včas zajistit pobyt v krásné letní přírodě s příjemným programem.

PhDr. A. Orlová,
vedoucí sekce Tv a sportu

Události

Ve čtvrtek 6. 4. přednášel v olomouckém Muzeu umění prof. M. Tognier z Katedry teorie a dějin výtvarných umění FF UP na téma „Florenské malířství mezi renesancí a barokem“. Tato přednáška se konala v rámci cyklu Symposium, pořádaného Arcidiecézním muzeem Olomouc ve spolupráci s Katedrou teorie a dějin výtvarných umění FF UP.

-red-
foto -tj-

Studenti z Nebrasky na FF UP

V pondělí 20. 3. zahájila svůj sedmítýdenní pobyt na FF UP devatenáctičlenná skupina amerických studentů z University of Nebraska pod vedením prof. G. Conwaye. V prvním týdnu své olomoucké stáže si studenti prohlédli některá univerzitní pracoviště i město, v následujících týdnech je čeká každodenní dopolední výuka pod vedením našich lektorů, vedená v angličtině ve Freskovém sále budovy FF UP na Wurmově 7. Organizační stránku pobytu amerických studentů v Olomouci mají vedle Kanceláře zahraničních styků RUP na starosti především Mgr. J. Stejskal, M.A., Ph.D., a Mgr. M. Elbel, M.A., Ph.D., z Katedry historie FF UP, kteří jim spolu se svým kolegou PhDr. K. Konečným, CSc., také přednášejí. Kromě historiků se na výuce zahraničních studentů podílejí i pracovníci Katedry politologie a evropských studií FF UP (Mgr. J. Lach, M.A., Mgr. D. Marek, M.A., G. Assenza, Ph.D., K. Capuder, M.A.) a Katedry sociologie FF UP (dr. F. Znebežánek).

Mladí Američané si u nás jednak osvojí základy českého jazyka (jazykovou výuku zajišťují doc. M. Hirschová, CSc., a PhDr. M. Hádková, Ph.D., z Katedry bohemistiky FF UP), jednak se v patnácti přednáškových cyklech seznámí např. s problematikou transformace české společnosti po listopadu 1989, se

„Strašlivé historie“ sehrálo kočovné divadélko DUP mezi stánky bukinistů na nádvoří Zbrojnice ve středu 5. 4. Herci, antikváři, ale také milovníci francouzského nápoje pastis se tu sešli na jedné z akcí festivalu „Rendez-vous à Olomouc 2000“.

-siha-, foto J. Bílý

Ocenění jubilatům

V úterý 4. 4. přijala rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., ve své pracovně doc. L. Hornovou, prorektorku UP pro zahraniční styky (na snímku). Při příležitosti jejího významného životního jubilea předala rektorka doc. L. Hornové zlatou medaili *Za zásluhy o rozvoj UP* a společně s ostatními prorektory doc. R. Horákem, CSc., doc. M. Mašlánem, CSc., doc. J. Luskou, CSc., a děkanem PdF UP doc. J. Šteiglem, CSc., jí poděkovala za práci vykonanou pro naši alma mater a do dalších let popřála vše dobré.

Týž den udělila prof. J. Mačáková, CSc., za přítomnosti prorektorů a doc. V. Řehana, děkana FF UP, *Pamětní medaili* vydanou k 50. výročí obnovy univerzity doc. L. Kunderovi, dr. h. c., našemu významnému básníkovi, dramatikovi, překladateli a germanistovi, který již téměř deset let pravidelně spolupracuje s Katedrou teorie a dějin dramatických umění FF UP a který nedávno oslavil neuvěřitelně osmdesáté narozeniny.

-raf-, foto -tj-

Nová výstava v Galerii Zbrojnice

Dnes, v pátek 14. 4., bude v 17 hodin v Galerii Zbrojnice (Biskupské nám. 1) slavnostně zahájena výstava členů olomouckého Klubu konkretistů 2 pod názvem *Konkretistický arzenál* (L. Daněk, V. Havlík, P. Herynek, J. Krtička, Z. Kučera, V. Pospíšil, D. Puchnarová). V úvodu vernisáže promluví prof. Z. Kučera (PdF UP) a prof. A. Pohribný. Výstava, nad níž převzala záštitu rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., bude otevřena do 24. 4. a od 9. 5. do 18. 5. 2000.

-red-

V rámci Týdne španělské kultury v Olomouci, který připravila Katedra romanistiky FF UP ve spolupráci s Kulturní sekci Velvyslanectví Španělského království, se v aule FF UP uskutečnil 10. 4. Koncert španělské hudby – Písňe a zarzuelo v podání C. Vallsově (na snímku) a L. A. Llancezy za klavírního doprovodu M. Jedličkové.

-mav-, foto -tj-

Z redakční rady Žurnálu UP

Redakční rada Žurnálu UP zasedala 5. 4. na Katedře psychologie FF UP za účasti vedoucího katedry a děkana FF UP doc. V. Řehana, který se vyslovil kladně k významu univerzitního listu i jeho obsahu.

Rada jednala o zlepšení spolupráce této katedry s Žurnálem UP a zhodnotila obsah posledních čtyř čísel. Z diskuse vyplynul mj. záměr informovat o spolupráci univerzity s městem Olomouci.

-red-

-raf-

Z vědeckých pracovišť UP**Historické náhrobníky patří k nejohroženějším kulturním památkám**

V Žurnále č. 17/2000 (s. 8) jsme zahájili seriál příspěvků o kulturních památkách, které spravuje naše alma mater. Jednou z nich je i náhrobník neznámé abatyše, jenž pro nás tehdy zasvěceně popsal prof. PhDr. Miloslav Pojsl, vedoucí Katedry církevních dějin, patrologie a dějin křesťanského umění CMTF UP. Protože se příliš často nestává, aby se v naší rubrice *Z vědeckých pracovišť UP* prezentovali odborníci z této fakulty, požádali jsme prof. M. Pojsla, aby nám přiblížil svou vědeckovýzkumnou práci i svou katedru.

Kdy vaše katedra vznikla a jaké je její personální obsazení?

Katedra církevních dějin vznikla současně s obnovou teologické fakulty v Olomouci a byla několik let spojena s církevním právem. První dva roky jsem církevní dějiny v plném rozsahu a rovněž dějiny umění a ochranu církevních památek přednášel sám. Poté převzal výuku novověkých církevních dějin dlouholetý archivář PhDr. V. Cěkota, který u nás působí dodnes. Patrologii, tzn. starokřesťanskou literaturu, přednáší ThDr. V. Ventura, uznávaný odborník u nás i v zahraničí. Za velký přínos pro katedru i pro fakultu považuji příchod PhDr. ThLic. F. Holečka, který je znám především jako vědecký tajemník tzv. Husovské komise při České biskupské konferenci. V r. 1999 se mimořádně přičinil o organizaci mezinárodního vědeckého sympozia o Janu Husovi na Papežské lateránské univerzitě v Římě, které se konalo na samém sklonku minulého roku. Konečně před rokem rozšířil naše řady historik a dlouholetý diplomat u Svatého stolce v Římě doc. F. X. Halas, CSc., který se zabývá především moderními církevními dějinami, zejména vztahem církve a státu po r. 1918.

Na co se ve své vědeckovýzkumné práci specializujete vy osobně?

Vzhledem k organizačnímu a personálnímu budování katedry a fakulty (v letech 1991–94 jsem zastával funkci proděkana pro organizaci a vědeckovýzkumnou činnost) byl můj záber poměrně široký, a tím i roztržitější. Teprve od poloviny 90. let se postupně věnuji opět svým někdejšími zájmům, které se datují ještě od dob mého působení na olomouckém památkovém středisku (dnešní Památkový ústav – pozn. red.) a v Muzeu umění. Vedle problematiky románského biskupského paláce na bývalém přemyslovenském hradě v Olomouci a osobnosti biskupa Jindřicha Zdíka je v současné době mým hlavním badatelským úkolem výzkum sakrální architektury v kontextu problematiky hřbitovů a sepulkrálních památek. V rámci několika univerzitních a fakultních grantů jsem dokončil starší soupisy sepulkrálních památek (zejména náhrobníků) na území města a okresu Olomouc, okresu Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín, z části také okresu Šumperk. V dalších letech chci pokračovat v tomto výzkumu i v dalších moravských okresech.

Proč vás zajímají právě historické náhrobníky?

Úž od konce minulého století je známa pramenná hodnota náhrobníků pro řadu vědních oborů a pomocných věd historických. Dosud se však nepodařilo provést kompletní soupis těchto památek. Ani současné dílo kolegy B. Samka „Umělecké památky Moravy a Slezska“ nemůže vzhledem ke svému zaměření a šíři obsahovat všechny tyto artefakty. Nejvíce pozornosti věnovali dosud badatelé plastickým figurálním náhrobníkům, které jsou z hlediska uměleckohistorického jakýmsi „bombónky“. Ostatní artefakty, zejména heraldické nebo jen epigrafické náhrobníky, stály vždy na okraji badatelského zájmu.

Vzhledem k charakteru náhrobníků a jejich umístění jsou tyto artefakty častěji než jiné movité památky vystaveny působení negativních povětrnostních vlivů, vzlinání vlhkosti a namnoze i úmyslnému mechanickému poškozování. V posledních letech při opravách kostelů navíc dochází k řadě dosud netušených objevů dávno zazděných nebo

zasypaných náhrobníků a častěji jejich fragmentů. Nedávno jsem například dokončil dokumentaci několika desítek náhrobníků a fragmentů nalezených při archeologickém výzkumu v katedrále sv. Petra a Paola v Brně.

Cílem této evidenční a dokumentační činnosti je postupně vytvořit korpus moravských sepulkrálních památek, který vyjde samozřejmě tiskem jako pramenná edice, jejíž pomocí chceme také uchránit tyto památky pro budoucí generace.

Kdy tento katalog vyjde tiskem?

K tisku je připraven první svazek katalogu moravských sepulkrálních památek do roku 1420 rozšířený o nové objevy. V současné době k němu připravujeme a doplňují úvodní kapitoly.

Od roku 1421 do roku 1800 bude katalog vydáván po jednotlivých okresech. Před dokončením, včetně zpracování nedávných objevů v dominikánském kostele, je Olomouc město a Olomouc okres. V letošním roce bude dokončena dokumentace náhrobníků v okresech Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín, které by měly tvořit jeden svazek katalogu, a předpokládám, že bychom pokračovali v okrese Šumperk, eventuálně zahájili ještě dokumentaci v okresech Prostějov a Přerov.

Vím, že kromě práce na tomto korpusu se v současné době věnujete i velmi zajímavému výzkumnému záměru. Můžete jej, pane profesore, čtenářům Žurnálu přiblížit?

Od roku 1999 naše katedra ve spolupráci s Katedrou liturgiky CMTF UP uskutečňuje výzkumný záměr nazvaný „Historický vývoj sakrální architektury olomoucké arcidiecéze, význam symbolu v umění a liturgii“. Hlavním cílem tohoto výzkumu je vytvořit vědeckou monografii o historickém vývoji sakrální architektury v regionu Moravy a Slezska v kontextu obecního vývoje kulturní architektury. Nezanedbatelnou je i problematika pohřbívání od raněkřesťanského období po naši současnost, hroby

světců, hřbitovy a jejich různé vývojové formy, samozřejmě rovněž vývojové formy náhrobníků. Svoji pozornost neomezujeme pouze na architekturu a pohřbívání v prostředí katolickém, nýbrž zohledňujeme i prostředí jiných křesťanských církví a reflektujeme přirozeně také prostředí židovské.

Svým pojetím i formou by tato nová publikace (a v podstatě první moderní učebnice dějin křesťanské architektury) měla být blízká mé knize „Dvanáct století naší architektury“ (Olomouc, 1998). (Za tuto monografii obdržel prof. M. Pojsl v roce 1999 Cenu rektora UP – pozn. red.)

Na jak dlouho je tento výzkumný záměr plánován a kdy se můžeme těšit na zmiňovanou monografii?

Výzkumný záměr je pětiletý, a proto bude končit v roce 2003. Do té doby musíme splnit svůj hlavní úkol, tedy připravit k tisku zmíněnou monografii. Vedle tohoto úkolu zpracovává spoluřešitel doc. F. Kunetka problematiku symboliky v liturgii. K oběma tématům uspořádáme vědecká sympozia.

Spolupracujete při svých výzkumech i s badateli v zahraničí?

Samozřejmě. Jedná se především o osobní kontakty s badateli v Německu, Rakousku a Francii. Současně se snažíme zaměřit svoji pozornost na Slovensko, Polsko, Slovinsko a Itálii.

Jaké máte plány do budoucna?

V rámci výzkumného záměru hodlám v roce 2001 za pomoci stipendia Historického ústavu AV ČR podniknout měsíční studijní cestu po Itálii za konkrétním badatelským úkolem. O jeho podrobnostech zatím nemohu hovořit. Na úkol soupisu sepulkrálních památek na Moravě bych potřeboval několik životů. Snad se mi podaří pro tento rozsáhlý podnik získat i další spolupracovníky, zejména z nejmladší badatelské generace.

Za rozhovor poděkovala

R. Fífková

Téma: grantová úspěšnost na UP**Jaká je současná česká populace?**

Na tuto otázku se snaží nalézt odpovědi odborníci z Katedry psychologie FF UP pod vedením doc. PhDr. Vladimíra Řehana, kteří od začátku roku 1997 pracují na projektu Některé sociálně psychologické charakteristiky současné české populace, podporovaném Grantovou agenturou ČR. Doc. V. Řehana jsme také požádali, aby tento výzkum čtenářům Žurnálu UP přiblížil.

Co bylo cílem vašeho výzkumu, pane docente?

Cílem výzkumu bylo zjistit na reprezentativním vzorku cca 1 300 příslušníků mladé české populace ve věku 18–22 let, tedy generace, která právě vstupuje do produktivního života, a na vzorku cca 300 osob z tzv. rodičovské generace (35–45 let) některé psychosociální charakteristiky.

Kdo se spolu s vámi na tomto výzkumu podílel?

Vedle mě se na výzkumu podíleli doc. A. Plhánková, CSc., PhDr. P. Cakirpaloglu, DrSc., a PhDr. B. Baštecká. Kromě nich na výzkumu spolupracoval i jeden z našich doktorandů – Mgr. A. Blažek. O snímání sledovaných dat se zasloužili také studenti naší katedry.

Můžete, pane docente, čtenářům Žurnálu UP přiblížit některé z metod, jež jste využili?

V prvním roce grantového projektu jsme připravovali standardy a metody pro náš výzkum. Vedle metod standardizovaných jsme totiž museli pro potřeby naší práce vytvořit i některé metody zcela nové – „ušít si je na míru“. Náš výzkum byl náročný už vzhledem k tomu, že při takto široce pojatých výzkumech se běžně využívají jedna až dvě metody, kdežto my ve snaze zachytit co nejvíc

nejí profil zkoumaných vlastností jsme připravili metod celkem deset. Proto se také původní počet asi 2000 zkoumaných osob zredukoval, neboť ne každý respondent byl ochoten věnovat vyplňování sestavy dotazníků hodinu a půl svého času. Použili jsme anamnestický dotazník, v němž jsme mapovali původ respondenta, jeho rodinu, vzdělání, zaměstnání, údaje o rodičích, velikost obce, ze které pochází, a řadu dalších charakteristik, jež pak byly srovnávány z hlediska rozdělení sociálního statusu, z hlediska počtu členů domácnosti aj.

V našem výzkumu jsme také zjišťovali hodnotově orientace mladých lidí za použití Rokeachova dotazníku a metod, které sledují instrumentální (znaky pro konkrétní chování) a terminální hodnoty (životní cíle). Zjišťovali jsme např. potřeby, postoje a také oblast sociálně dominantní orientace metodou prof. Sidania z kalifornské univerzity v Los Angeles. Tutto metodu jsme se souhlasem jejího autora verifikovali pro českou populaci. Je to metoda, která nepracuje s dominancí ve smyslu osobnostní vlastnosti, tzn. potřeby věst jiné lidi, ale je to spíše otázka potřeby preferovat určité skupiny, směřující k jakémusi etnickému, politickému aj. elitářství až k rasismu. Tato metoda je velmi zajímavá, vždyť za posledních deset let byli z toho našeho „svázaného pytle“ vypuštěni všichni duchové – rowdies (z angl. rowdy – rváč, neurvalec – pozn. red.) na stadionech, skini a anarchisté v ulicích. Zdá se, jako by populace najednou zregresivněla, a proto považují za velice důležité mapovat situaci právě v této oblasti. Nestací pouze esejistické úvahy o tom, proč se mladí lidé štěpí do naprosto nesmířitelných skupin, které, byť hlásají podobnou ideologii, se na ulici dokáží pozabíjet. Zpracoval

Univerzitní pracoviště informují

Rentgenová difrakční analýza – metoda téměř detektivní

Co mají společného tak různorodé oblasti zkoumání, jako je např. složení žlučových kamenů, původ použitých barev na rané gotické soše a třeba čistota kokainu? To a mnoho dalších zajímavých informací vyplynulo z rozhovoru s RNDr. D. Krausovou, která ve své výzkumné práci na Katedře anorganické a fyzikální chemie PFF UP využívá metodu tzv. **difrakční rentgenové práškové analýzy**. Provádí se na přístroji XRD – 7 firmy Seifert – FPM pořízeném z grantových prostředků GACR v roce 1996; měření pomocí rentgenové práškové difrakce se zde však provádí už řadu let, dříve na

jsem také speciální dotazník pro screening sledující problematiku drogové závislosti, alkoholismu a gamblerství u mladých lidí.

Překvapily vás něčím výsledky těchto zkoumání?

Velmi překvapivé výsledky přinesla např. zjištění o hodnotové orientaci mladých lidí. Odporují totiž obecně vžitému názoru, že dnešní mládež je cynická a myslí pouze na vlastní prospěch. Přitom jsme se snažili, aby vzorek sledovaných respondentů byl skutečně reprezentativní a odpovídal demografické křivce – vedle vysokoškoláků jsme se zaměřili také na mladé lidi se středoškolským vzděláním i na mládež učňovskou.

Zajímavé výsledky přineslo také vyhodnocení míry meziskupinové nesnášenlivosti u studentů některých fakult naší univerzity. Nejméně výrazná je tendence k meziskupinové nesnášenlivosti u studentů PdF, následuje FF, CMTF, PF a relativně největší míru této vlastnosti vykazují studenti LF. Toto zjištění se nám mimochodem potvrdilo i v dopřelé populaci při srovnání skupiny učitelů a skupiny lékařů, kdy tendence k elitářství a vyzvedávání vlastní skupiny na úkor skupin jiných byla u lékařů opět větší. Přitom je ale třeba velmi důrazně upozornit na skutečnost, že tyto námi zjištěné hodnoty se ani zdaleka neblíží k hodnotám, které bychom naměřili u některých extrémních skupin (např. na Matiční ulici v Ústí nad Labem apod.).

Jaké jsou dosavadní výstupy z vašeho grantového projektu?

Přes dva roky, prakticky až do konce loňského roku, jsme sbírali data. Nyní se toto nesmírné množství dat musí zpracovat složitým matematicko-statistickým způsobem. Součástí našeho grantového projektu byl také výzkum implicitní teorie inteligence. Inteligenci můžeme měřit, jak známo, jednak explicitně pomocí testů, které jsou konstruovány na základě souboru úloh, jež musí sledovaný jedinec vyřešit (což samozřejmě nepostihuje např. tzv. emocionální inteligenci a řadu dalších aspektů), avšak velmi zajímavou otázkou je, co si různí lidé pod pojmem inteligence představují, jak jej chápou. Doc. A. Plháková proto sledovala, jaké vlastnosti připisují inteligentnímu člověku lidé s rozdílným stupněm vzdělání. Z tohoto výzkumu vznikla velmi cenná třisetstránková monografie *Přístupy k měření inteligence, která už je v prodeji*. S řadou příspěvků vztahujících se k našemu grantovému projektu jsme vystoupili na konferencích doma i v zahraničí. Do tisku je také připravena série článků s výsledky našeho výzkumu (o hodnotové orientaci mladé generace, o statusových datech, sociální stratifikaci), která zanedlouho vyjde v našem nejrenomovanějším odborném časopise *Československá psychologie*. V časopise *Alkoholismus a drogové závislosti* bude otisknut článek *Alkohol, drogy, gambling u mladé české generace*.

Až se nám podaří vyhodnotit všechna získaná data, připravíme do tisku monografii se stejným názvem, jaký nese náš projekt, tedy *Některé sociálně psychologické charakteristiky současné české populace*. Předpokládám, že se to podaří někdy v polovině letošního roku.

Za rozhovor poděkovala

R. Fífková

přístroji HZG-4 firmy Präzisionsmechanik Freiberg a výzkumný postup se stále vylepšuje.

Co vlastně termín rentgenová difrakční analýza označuje?

Rentgenová difrakční prášková analýza patří mezi optické metody chemické analýzy, které využívají dvou vlastností vlnového záření: jeho rozptylu a interference takto rozptýleného záření (interference = výsledek setkání několika vlnění stejného druhu, pozn. red.). Nejrozšířenější je použití Roentgenova záření, kde se sleduje jeho rozptyl na elektronech krystalické látky. Měření je možno provádět pouze s tuhými vzorky, a to buď ve formě monokrystalu, nebo ve formě souboru krystalů – tzv. polykrystalové nebo práškové metody.

V čem spočívá základní princip této metody?

Vlna se na hmotných molekulách ohme, a když se dostane do fáze, interferuje – skládá se. A podle toho, jak jsou v prostoru uzlové body uspořádány, vznikne určitá typická difrakce (difrakce = změna směru vlnění způsobená narázema na nějakou překážku, pozn. red.), která přímo souvisí s geometrií objektu, na němž k difrakci dochází. Záznam těchto tzv. interferovaných difrakčních maxim, jejichž polohy odpovídají zkoumaným objektům, se nazývá difrakční záznam. A každá látka, každý chemický produkt, má svůj difrakční záznam. Je to jako s otisky prstů – neexistují dvě různé látky, které by měly naprosto totožné krystalové struktury (tj. stejné polohy atomů v molekulách i stejné krystalové buňky), každá látka má svůj charakteristický difrakční obraz. Např. smíchám-li dvě látky, difrakční záznamy každé z nich se mi „přeloží“ a v poměru, v jakém je smíchám, se pohnou intenzity difrakcí. A podle toho, jak v té směsi bude látek ubývat, budou klesat intenzity difrakčních linií. Intenzita pak ukazuje, kolik které látky v té směsi je.

Čím se tato metoda odlišuje od analytických metod?

Oproti analytickým metodám nejde o obraz atomárního či iontového zastoupení, ale celé látky jako takové.

Co to znamená ve výzkumné praxi konkrétně?

Jde o metodu, která není analyticky přesná, ale podá komplexní obraz o tom, o jakou látku jde, v jaké podobě je zastoupena. Např. deriváty žlučových kamenů jsou krystalicky rozdílné, takže difrakční analýza je odliší, kdežto např. infračervená spektra (IČ) je nepoznájí, protože sledují atomové vazby, a ty jsou si v derivativech velmi podobné. Samozřejmě, v jiných případech je třeba dát zase přednost právě IČ, protože každá metoda zkoumá něco trochu jiného. Já jsem schopna určit cokoli, ale potřebuji dostatečně vyvinuté krystalky.

Ve kterých oblastech je tato metoda prakticky využitelná?

Prakticky ve všech oborech zabývajících se složením a vlastnostmi pevných látek. Např. v medicíně v souvislosti se způsoby odstraňování a prevence žlučových kamenů se dostává do popředí pozornosti snaha objasnit zákonitosti mechanismu jejich vzniku a růstu. A právě jejich složení lze úspěšně zkoumat pomocí práškové rentgenové difrakční analýzy.

Co tedy můžete sdělit lékařům, kteří vyoperují žlučnickový kámen?

Rekneme jim, z čeho se skládá, což pro ně znamená velký přínos, protože typů žlučnickových kamenů je velké množství. Důležitá je ale ještě další věc: podle typu kamene ze žlučnicku se po operaci dá nějakým způsobem ovlivnit nanejvyšší metabolismus pacienta (např. dietou apod.); mnohem větší význam má ale zkoumání kamenů vznikajících ve žlučvodu následně po odstranění žlučnicku, protože tam se můžeme dovést více o příčinách vzniku kamene, a tím i napovědět možný způsob léčby a prevence. V tomto směru bychom chtěli dlouhodobě sledovat, jestli kameny vznikající ve žlučvodu jsou stejného složení, jako byly ty, které byly vyňaty ze žlučnicku. Jde samozřejmě o dlouholetý výzkum, který je zatím v počátcích – je třeba mít pacienta k dispozici delší dobu, získat jeho kámen po operaci žlučnicku, a potom pět, deset let čekat, zda dojde k recidivě, a případný nový kámen ze žlučvodu srovnat s kamenem ze žlučnicku.

Slyšela jsem, že jste v této souvislosti objasnili jednu zajímavou skutečnost...

Ano, pomocí rentgenové difrakce jsme přišli na to, co může být příčinou vzniku kamenů ve žlučvodu: zjistili jsme, že stačí, aby se ve žlučvodu objevila malá mechanická překážka, a v tom přesyrceném roztoku žluči ve žlučvodu může začít krystalizovat sekundární kámen. Tu překážku jsme identifikovali jako zbytek sutury, vlákná chirurgického materiálu, který v těle zůstává po odstranění žlučnicku.

Kde se tam vzala?

Jde o to, že pokud se klasickým způsobem chirurgicky odstraňuje žlučnick, musí se na dvou místech podvázat chirurgickým materiálem, aby se mohl odstránit – u tenkého střeva na jedné straně a u žlučvodu na straně druhé. Zbytek onoho podvazu se ve většině případů opouzdří, ale někdy také ne, naopak, prosáknou do žlučvodu a na něm postupně začnou vyrůstat krystaly, až se vytvoří kámen. A tady se skutečně zjistilo, že všichni zkoumaní pacienti už žlučnick opravdu nemají a že jim byl odstráněn klasickým chirurgickým způsobem.

V. Mazochová

Dokončení v příštím čísle.

Diskuse, názory, ohlasy

K příspěvku MUDr. D. Marka „In margine: granty UP“

Ve 22. čísle Žurnálu UP ze 17. 3. 2000 byl publikován příspěvek MUDr. D. Marka, ve kterém uvádí své dojmy z průběhu oponentního řízení u vnitřních grantů UP a LF a zamýšlí se nad účelem vnitřních grantů vůbec.

Rád bych jen krátce reagoval na dva problémy, které se objevily v tomto příspěvku:

Nemohu souhlasit s tvrzením autora příspěvku, že hlavním motivem žádosti o vnitřní grant je pouze snaha ekonomicky podpořit vlastní pracoviště (i když v některých případech to nelze vyloučit). Vnitřní granty slouží především tomu, aby si mladí vědecktí pracovníci v relativně jednoduchých podmínkách vyzkoušeli, jak se podává grantová přihláška a jak je potřeba výsledky práce provedené v rámci grantu prezentovat a obhajovat. Tyto

zkušenosti jsou jistě cenné pro budoucí soutěž o grant v oficiálních grantových agenturách, kde jsou podmínky pro získání grantu nesrovnatelně obtížnější. To, že v dnešní době se úspěšný pracovník na univerzitě bez grantové podpory své práce neobejde, snad není třeba zdůrazňovat.

Pokud jde o způsob oponentury, je možno do značné míry s autorem příspěvku souhlasit a je smutnou skutečností, že tyto oponentury často probíhají za mízivého zájmu (nebo spíše výrazného nezájmu) odborné veřejnosti. Vedení LF UP se nad tímto problémem zamýšlelo a přistoupilo v následujícím období ke změně systému obhajob u vnitřních grantů UP a LF.

Prof. V. Janout, CSc.,
proděkan LFUP pro vědu a výzkum

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Člověk je mocný a slavný teprve tehdy, až se o něm začnou šířit anekdoty – záměrně píše šířit, nikoli vyprávět, neboť v epoše internetu už anekdoty nekolují od úst k ústům, ale po www od monitoru k monitoru. Zvláště markantní je to v případě anekdot o prý nejbohatším člověku zeměkoule – prezidentu a „softwarovém šéfarchitektovi“ společnosti Microsoft, jímž je občan Spojených států amerických

BILL GATES

(nar. 28. října 1955, 1. ledna 1994 se oženil s Melindou Frenchovou, dcera manželů Gatesových Jennifer Catherine se narodila roku 1996, syn Rory John se narodil roku 1999; společnost Microsoft zaměstnává přes 32 tisíce lidí v 60 zemích a její zisky dosáhly k 31. 12. 1999 11,5 miliard dolarů).

Nehodlám ovšem reprodukovat na stránkách olomouckého akademického týdeníku obscénní vtíp líčící, kdo a za jakých okolností vymyslel sám název Gatesovy firmy – raději vybírám a tlumočím do naší mateřštiny ani ne tak pro obveselení, jako pro pozvesení myslí čtenářů Žurnálu UP zhola hypotetické příběhy podávající osudy Billa Gatese poté, kdy se naplní jeho pozemští dnové a jeho duše předstoupí před svého Stvořitele.

Bill Gates zemřel a k všeobecnému údivu přichází do nebe. Bůh ovšem bere ohled na tak významnou osobnost a uvoluje se přijmout Billa v soukromé audienci. Bill se především dotazuje, jak Bůh stvořil svět. Bůh tedy vytáhne notebook, spustí quick-basic program a říká: „Tak tímhle programem jsem stvořil svět.“

Bill chvilu scrolluje a pak triumfálně zvolá: „Ale v listingu je plno chyb!“

A Bůh nato: „A ty si myslíš, že si jich nejsem vědom?“

Bill Gates zemřel. Přijde do nebe, nebo do pekla? Svatý Petr otevírá jedny dveře: v baru hraje hudba, barman mixuje drinky, pobíhají tu čiperné číšníci, u stolků laškují návoštěvníci s barovými děvčaty, zkrátka – víno, ženy a zpěv. „To je super,“ raduje se Bill, „taudy zůstanu.“ „Ale to je peklo,“ varuje ho svatý Petr a otevírá druhé dveře: „Tohle je nebe.“ V jednom koutě hrají nebeštaně znučeně karty, ve druhém ztrájejí na televizi. „Kdepak,“ říká Bill, „já chci do pekla!“ Za okamžik sedí holým zadkem ve žhavé lávě a čertí mu opalují vlasy na hlavě letlampami. „Kde je bar, kde jsou barová děvčata?“ ječí Bill. „Ale to byla práce jen demoeverze,“ vysvětluje Billovi vrchní čert.

Bill Gates navštěvuje novostavbu svého domu za 50 milionů dolarů a při inspekci síťové instalace se zřítí do kabelové šachty hluboké 20 metrů. Uprostřed pilnosti se objevuje u Billova lůžka na nemocniční jednotce intenzivní péče anděl: „Mám pro vás, pane Gateši, dvě zprávy, jednu dobrou a jednu špatnou.“ „Tak nejdřív tu dobrou zprávu,“ žádá Bill. „Dobrá zpráva je ta, že jsme na všechny nebeské počítače nainstalovali Windows 2000.“ „Senza,“ potěší se Bill, „a jak zní ta špatná zpráva?“ „Máme s nimi spoustu problémů, a já mám nařizeno vzít vás s sebou, abyste ty problémy odstranil.“

Americký prezident Bill Clinton, viceprezident Al Gore a Bill Gates cestují společně letadlem. Náhle selžou letadlu motory a to se zřítí na zem, přičemž cestující přijdou o život. Stojí nyní před Bohem sedícím na nebeském trůně.

Bůh se táže Ala: „Řekni mi, v co věříš?“ „Já,“ prohlašuje Al Gore, „věřím v Zemi. Věřím, když nebudeme o Zemi pečovat, Země zahyne.“

„To se mi líbí,“ praví Hospodin, „pojď a ušedni po mé levici. Bille Clintone, v co ty věříš?“

„Věřím v lid,“ říká Bill Clinton, „věřím, že lid má mít veškerá práva. Věřím, že nikdo nemá právo nařizovat druhému, co má dělat.“

„To se mi také líbí,“ praví Hospodin, „pojď a ušedni po mé pravici. A co ty, Bille Gateši, v co ty věříš?“

„Já věřím, Bože, že sedíš na mé židli.“

Šéf firmy IBM (International Business Machine Corporation, k 31. 12. 1999 činily zisky této firmy zaměstnávající 291 tis. osob 87,55 miliard dolarů) Louis Gerstner (nar. roku 1942) zemřel a přichází do nebe. Chtěl by se však aspoň na okamžik podívat do pekla. Přání je mu splněno, a tak Gerstner uží malou místnost, v rohu místnosti stojí stůl s počítačem, před počítačem sedí Bill Gates, buší do klávesnice a blondýnka v minisukni mu právě přináší hamburger a colu. Gerstner vyvalí oči: „Tohle má být peklo?!“ „Ale jistě,“ vysvětluje Gerstnerovi Satan, „Gates totiž musí odstranit všechny zádrhly ve Windows 2000.“

Jednoho dne pohlédl Bůh na svět a zjistil, že Ho ne právě šťastný světa běh nenaplnuje uspokojením.

Studentská rubrika

Právníci v Sociálním domě

V úterý 7. 3. se skupina studentů Právnické fakulty UP vypravila na návštěvu do Sociálního domu ČČK na ulici Střední Novosadská v Olomouci, který je určen pro ty, kdož se z nejrůznějších důvodů ocitli v těžké bytové tísní. Podmínkou pro poskytnutí přístřeší v tomto domě je, že uchazeč o ubytování musí mít ve vlastní péči alespoň jedno dítě, musí být žadatelem o přidělení bytu registrovaným na bytovém odboru ÚMO a musí dosáhnout potřebného počtu bodů v bodovacím systému. Značnou část obyvatel domu proto tvoří svobodné matky, části rozpadajících se rodin a sociálně slabí občané.

Naší průvodkyní se zde stala správčová tohoto zařízení Mgr. Martínková, jež prohlídku doplnila svým výkladem o smyslu, problémech i organizaci sociálního domu, podložným dlouholetými zkušenostmi. Budoucí advokáty, soudce, notáře či jiné příslušníky právního stavu zvláště zaujal bezvadný stav celé budovy, která byla v roce 1997 postavena povodní a již kolísání hladiny řeky Moravy neustále ohrožuje. Všude vládla vzorná pořádek, jaký nebývá zvykem ani v běžných obytných zařízeních. Sami jsme byli svědky toho, jaký respekt si umí rázná správčová zjednat u obyvatel tohoto domu, když se v několika minutách vypořádala s tlupou dětí a kupou neuklizených hraček v zahradě. V zařízeních podobného typu je rozhdnost, duchapřítomnost a nadšení pro vlastní práci jistě nezbytností, neboť každá taková organizace se potýká s celou řadou problémů, jakými jsou např. noční i denní návštěvy Policie ČR hledající pachatele trestných činů, akutní případy matek v tísní, které bohužel toto zařízení není schopno uspokojit, a samozřejmě běžné sousedské problémy ubytovaných i jejich návštěv, jež často pramení z toho, že někteří obyvatelé domu patří k hůře přizpůsobivým skupinám a sociálně slabším vrstvám.

Příjemně jsme byli překvapeni také vysokým standardem poskytovaného bydlení – byty jsou sice jednopokojové, ale prostorné, se samostatnou velkou kuchyní a sociálním zařízením. Nedávno zde také byly s příspěvním lichtenštejnské organizace Červeného kříže vybudovány podkrovní byty, které jsou vícepokojové, a mohou tak lépe uspokojit potřebu početnějších rodin.

Prohlídky domu se s námi zúčastnil i dr. M. Jukl z Přírodovědecké fakulty UP, který nás informoval o činnosti ČČK, jako je např. orga-

Povolal tudíž k Sobě tři nejmocnější muže světa, Billa Clintona, Borise Jelcina a Billa Gatese, a sdělil jim, že experiment Stvoření se nezdařil, že do tří dnů s ním skončuje, a že tedy mají tři dny na to, aby připravili své lidi.

Boris Jelcin tedy svolal zasedání ruského parlamentu a prohlásil: „Mám špatné zprávy, ale opravdu špatné zprávy. Za prvé: Bůh existuje. Za druhé: všechno, co jsme vybudovali od revoluce, bude po uplynutí tří dnů totálně zničeno.“

Bill Clinton pronesl v televizi projev k americkému lidu: „Mám jednu dobrou zprávu a jednu špatnou zprávu. Za prvé: Bůh existuje. Za druhé: všechno, co jsme vybudovali od revoluce, bude po uplynutí tří dnů totálně zničeno.“

Bill Gates uspořádal schůzi správní rady společnosti Microsoft a řekl: „Mám dobré zprávy, ale opravdu dobré zprávy. Za prvé: Bůh existuje a osobně se mnou hovořil. Za druhé: po uplynutí tří dnů společnost IBM totálně zkrachuje.“

J. Fiala

* Jiná verze: screen saver.

nizování dárcovství krve, účast na záchranářských akcích doma i v zahraničí při živelných pohromách apod.

Na závěr své návštěvy jsme byli pozváni k nahlédnutí do prostoru, který si v tomto objektu pronajal stacionář nadace Slunovrat, jenž zajišťuje denní péči o děti s kombinovanými psychosomatickými vadami. Sem mohou rodiče umístit své postižené děti jen několikrát v týdnu nebo v měsíci, aby si například mohli vyřídit úřední záležitosti, nebo si na chvíli odpočinout s vědomím, že jejich dítěti je zde poskytována individuální odborná péče.

Tato „exkurze“ nám umožnila podívat se na jistou část sociální problematiky z jiného úhlu, než na jaký jsme byli doposud zvyklí, za což děkujeme nejen pracovníkům ČČK, ale i doc. H. Výkopalové, která naši návštěvu zprostředkovala.

Za studenty PF UP
L. Dudová a H. Nevřalová

Piši vám...

...jak udělat z všedního dne nevšední. Zkuste tento recept: Vytáhněte společenský oděv ze šatníku. Zatímco větráte zápach naftalínu, prolistujte noviny, Info nebo internet. Prstem (kurzorem) se zastavte u rubriky divadlo. Vyberte něco osvědčeného – časem, přáteli, kritikou.

Ve středu 5. 4. jsme, podle návodu, zamířili do Moravského divadla Olomouc. Evžen Oněgin, kus dostatečně klasický, hojně reprízovaný (24 za necelý rok), autor uznávaný, A. S. Puškin. Oživlá historie, zajímavá scéna, představení herecky vyvážené. Čas se uprostřed týdne zpomalil a návrat z divadla byl plný myšlenek, jak se o to podělit.

No a tak, s Taťanou, „píší vám – co mohou více“. Možná aspoň upozornit na předplatné, které se v Moravském divadle Olomouc pro studenty opět chystá. Stojí to za to a ušetříte za vstupné i za naftalín.

-siha-

Filozof znamená milovník moudrosti. Velmi často především své vlastní.

Vyplatí se studovat, neboť na rozdíl od majetku si své vzdělání do hrobu vezmete.

-jas-

Academia film Olomouc 1. – 5. 5. 2000: Společný svět

Diskotéka Karla Čapka – součást světového kulturního dědictví

V rámci svého doprovodného programu představí letošní ročník Academia filmu Olomouc také výsledky projektu unikátního souboru nahrávek etnické hudby z pozůstatosti Karla Čapka, který byl zařazen do celosvětového programu Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) *Paměť světa (Memory of the World)*. UNESCO jej vyhlásila v roce 1992 s cílem zachránit světové kulturní dědictví, obsažené nejen v písemné podobě, tzn. v dokumentech, rukopisech, v knihovních sbírkách a archivních fondech, nýbrž i ve vzácných zvukových nahrávkách zachovaných především na gramofonových deskách a povzbudit u národů, jejich institucí a obyvatel zájem o ochranu světového kulturního dědictví.

Prvním vkladem České republiky do tohoto programu se stala tzv. diskotéka Karla Čapka – kolekce gramofonových desek, kterou Čapek během svého života shromažďoval. V roce 1981 ji zakoupilo Náprstkovo muzeum v Praze od rodiny Scheinpflugových jako soubor téměř 480 gramofonových desek, které představují nahrávky autentických zvukových záznamů lidové a tradiční hudby prakticky ze všech světadílů.

Kolekce byla uložena na celkem 50 CDROM; odborné utřídění jednotlivých nahrávek provedla PhDr. Z. Jurková (Akademie věd ČR), která z celé sbírky vybrala nejvýznamnější hudební záznamy reprezentující jednotlivé zeměpisné oblasti a uspořádala je do pěti souborů (Afrika, Amerika, Hudba arabsko-islámské oblasti, jihovýchodní Asie, jižní a východní Asie).

Soubor pěti CD-ROM s názvem *Mimoevropská hudba v původních nahrávkách* ze sbírky Karla Čapka bude prezentována v rámci besedy s ukázkami, která proběhne 16. 5. v olomouckém Divadle hudby.

Přečtli jsme za vás

... musíme stanovit, které konkrétní obory současně představují špičkové vědecké školy... tyto obory budeme dále podporovat a snažit se je na této úrovni nejen udržet, ale zejména také zajistit, aby mladí pracovníci po ukončení doktorského programu na nich zůstávali...

Chceme se stát standardní evropskou univerzitou všeobecného zaměření. Budeme proto klást důraz na posílení grantové úspěšnosti na všech fakultách, na to, aby naši pracovníci publikovali v kvalitních vědeckých časopisech.

(Z článku J. Mačákové v Učitelských novinách 4. 4. 2000.)

-mh-

... a tento týden...

18. DUBEN

Katedra botaniky PŘF UP – Laboratoř růstových regulatorů, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice, učebna 502, 16.00 hod.: J. Damborský: Počítačové modelování v biochemické výzkumu. Cyklus odborných přednášek.

Katedra hudební výchovy PdF UP, Žižkovonám.: 5. ročník jarní muzikologické konference.

-red-

muouckém Divadle hudby. Muzikologického a čapologického zhodnocení se ujmou mj. PhDr. Z. Jurková a PhDr. M. Secká, CSc. (Náprstkovo muzeum Praha), prof. J. Vičar, CSc. (FF UP Olomouc), V. Matoušek (HAMU), doc. A. Štěrbová (FF UP) a J. Slomek (Lidové noviny).

S využitím informací získaných na internetové adrese <http://www.aconet.cz> zpracovala

-mav-

Vzpomínky

Jak se nám pracovalo na klinice prof. Vejdovského

Jsem rád, že z Oční kliniky LF UP v Olomouci vyšel návrh uspořádat Vejdovského dny. Pan profesor za dobu svého dlouhodobého působení v Olomouci zanechal ve vědomí lékařů i pacientů nesmazatelné stopy.

Jsem posledním žákem, který odešel z oční kliniky ještě za jeho působení. Přišel jsem na kliniku v roce 1950 jako demonstrátor a vědecká síla a po promoci jsem zde pracoval jako sekundární lékař. Povinností lékařů na klinice byla především poctivá práce, kterou Dominus, jak jsme mu mezi sebou říkali, vyžadoval. Poctivá práce mezinárodními vědeckými předními. Každý z nás byl veden ke sledování odborné literatury, pravidelně jsme referovali na vědeckých seminářích o cizojazyčných časopisech a knihách a připravovali publikace pro Čs. oftalmologii.

Tato práce byla předpokladem k podílu na operační činnosti. Pan profesor měl po válce ještě soukromou ordinaci a od ní se odvíjel život na klinice. Po tzv. malé vizitě jsme se v osm hodin šli do jeho pracovny a každý mohl referovat, o čem potřeboval. Následovala pak velká vizita, které se zúčastnili všichni lékaři. Teprve po návratu z ordinace se operovalo – od 15 hodin mnohdy až pozdě do večera. Operační program postupně narůstal od katarakt přes glaukomy a odchlípení sítnice. Pan profesor byl vynikající operátor. Bylo požitkem sledovat jeho limbalní řez Graefovým nožem spolu se spojivkovým lalokem a expresí čočky. Operace byla rychlá, bez šití, spontánní zhojení spolehalo na klič nemocného a kompresionní obvaz.

Pan profesor byl v úzkém vztahu se všemi přednosty očních oddělení na střední a východní Moravě. Navštěvoval je, pomáhal odbornými radami a vypomáhal, když byli v personální tísní. Vlastním lékařům nikdy nebránil ve vědeckém růstu, pomáhal, kde mohl pomoci, a tak se i sekundární lékaři stali kandidáty věd a docenty.

Pan profesor měl rád přírodu, znal kdejakou cestu, louku, studánku v předhůří Jeseníků nebo Beskyd. Každou neděli v typickém obleku, vyzbrojen batohem a natvrdo uvařenými vajíčky, cestoval po horách.

Neznali jsme negativní odpověď na jeho požadavky, ty byly kladně zodpovězeny ještě dříve, než je vyslovil. A hodně dlouho, když jsme se již sami osamostatnili, jsme se nejdříve přistihli, že se ptáme a odpovídáme stejnými věťami, jak to činil náš pan profesor. Tak hluboce nás poznamenala jeho přítomnost mezi námi.

Doc. K. Kuběna, CSc.

Správná míra vzdělání je ta, která vám umožní věci pochopit, a přitom vám nepoloží další otázky.

-jas-

Fejeton

Co může statistika objevit?

Právě tuhle otázku mi nedávno jeden známý položil. Vlastně ani nevím – proč. Možná ho odpověď na ni osobně zajímala. Snad to byl druh jakési intelektuální provokace. Já se totiž aplikací statistiky živím.

Při přemýšlení o odpovědi mě napadlo připomenout historii objevu doktora Ignáce Filipa Semmelweise, zmiňovanou snad v každé středoevropské učebnici zdravotnické statistiky. Je to příběh přesvědčivý, kdy dobře sestavená, třebaže docela jednoduchá popisná statistika vedla ke zjištění, jehož aplikace zachránila životy tisíců rodiček, do té doby umírajících na sepsi. To ovšem bylo ve Vídni, ve 40. letech minulého století.

Na objevech naší doby má účast statistika zpravidla povahu spolupodílnictví. To nebývá tolik na očích; je spíše nenápadné, na objevech spolupracuje. Stačí si povšimnout, že slova jako statistika a statistický zaujímají místo ve velké části výzkumných projektů, závěrečných zpráv a odborných publikací, které o bádání a projektech referují. Role statistiky při objevování pravdy o našem světě nebývá absolutní – bývá však univerzální.

Hledání pravdy se tak trochu podobá dobování zlata. Stávalo se, že zlatokop našel valoun zlata zvoic holubího vejce nebo z potoka vyřýžoval unce zrn a prachu. Moderní, vcelkoplošně dobovající dráhového kovu však využívá technologie preferující drčení horniny a rozpouštění rudniny třeba v kyanidu. Se všemi případnými ekologickými riziky. To je analogie dnes masově nasazovaných statistických výpočetních technik, kdy prohledáváme celé sítě vztahů mezi veličinami, které nás zajímají, abychom vypracovali tenká vlákna souvislosti. Velké objevy dneška jsou dílem spolupracujících kolektivů – i když role jedince zůstává i nadále, pokud jde o intuíci, nezastupitelná.

Tajemství lidského genomu se řeší – organizačně vzato – na průmyslovém základě. Každý dílčí krok, každá fáze experimentování se opakují, replikují a vyhodnocují. Za účasti statistiky. Dnes rozhodujeme statisticky, co ještě je v dosahu Náhody a co už produktem samotných náhodných vlivů být nemůže. Klíčové slovo, kterým odemykáme tajemství Náhody, zní – signifikance.

Zůstanu u vlastní dílčí zkušenosti. Kriminalistika už sto let využívá statistického objevu, podle něhož délka nohy (chodidla) jedince pozitivně koreluje s výškou jeho postavy. Z velikosti stopy, kterou zanechal pachatel na místě činu, se dá (s jistotou změřitelnou spolehlivostí) usuzovat na to, jak je vysoký. Kdysi jsme tenhle poznatek o kousek domyslili; jestliže k jedinci s krátkou nohou (chodidlem) patří skoro jistě nízká postava, měl by jedinec s extrémně krátkou nohou být také mimořádně malý. Aplikováno na situaci pohádkové Popelky tak můžeme soudit, že Popelka vlastně byla – téměř jistě – trpaslík!

Heureka! Prosím o prominutí, nemám v úmyslu kázat pohádky. Vraťme se do skutečnosti úplně všední. Noviny, ve kterých denně více či méně pozorně listujete, pravidelně přinášejí data z průzkumů preferencí politických stran. Nejde mi teď o obsah oně informace (ta nebývá nijak zvlášť zajímavá, ať říká cokoli). Co považuji za objevné, je způsob, jakým tak činí. Názor sedmi milionů občanů či voličů se tedy objevuje na základě skutečně ověřeného názoru, řekněme, dvou tisíc respondentů. Tenhle objev není nikdy úplně přesný – obvykle je však přijatelně přesný.

Copak tahle schopnost dohlédnout někam, kam jsem se vlastně nedíval, schopnost spatřit obecně objektivem dílčího, není objevná par excellencem?

Prof. S. Komenda